

Тема 4. Практика цифровізації облікових процесів в світі

1. Загальні тенденції цифровізації облікових процесів в світі.
2. Цифровізація облікових процесів в країнах Європи.
3. Цифровізація облікових процесів в країнах Північної Америки та Азії.

1. Загальні тенденції цифровізації облікових процесів в світі

У сучасних умовах розвитку глобальної економіки цифровізація стала ключовим чинником підвищення ефективності систем бухгалтерського обліку. Вона перетворює традиційні облікові процеси на динамічні, автоматизовані та аналітично орієнтовані системи управління інформацією.

Цифровізація бухгалтерського обліку у світі – це не просто автоматизація рутинних операцій, а перехід до інтелектуального обліку (smart accounting).

Головна ідея цифровізації бухгалтерського обліку у світі – мінімізувати людський фактор і підвищити точність та швидкість фінансових рішень.

Загальні тенденції світової цифровізації облікових процесів:

1. Перехід від автоматизації до інтелектуалізації обліку

Якщо раніше метою було просто «зробити швидше», то нині головне – «зробити розумніше». Бухгалтерські системи набувають здатності самостійно аналізувати, прогнозувати та виявляти аномалії. Наприклад, штучний інтелект у системах Xero або QuickBooks сам пропонує коригування записів і виявляє помилки у звітах.

2. Масове впровадження хмарних технологій

Хмарний облік (cloud accounting) дає змогу вести бухгалтерію з будь-якого місця, не залежачи від офісу чи конкретного комп'ютера. Це знижує витрати на ІТ-інфраструктуру і забезпечує спільну роботу в реальному часі між бухгалтером, керівником і аудитором. Приклади: SAP Business One Cloud, Zoho Books, FreshBooks, Finmap.

3. Інтеграція обліку з іншими бізнес-процесами

Облік перестає бути окремою функцією. Через ERP-системи (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics, BAS ERP) він інтегрується з виробництвом, логістикою, маркетингом і HR. Результат – єдина інформаційна екосистема, де дані оновлюються автоматично, а рішення ухвалюються швидше.

4. Використання штучного інтелекту та машинного навчання

AI та ML у бухгалтерії застосовують для:

- автоматичного розпізнавання документів і рахунків-фактур;
- прогнозування грошових потоків;
- виявлення фінансових ризиків і шахрайства;
- створення аналітичних звітів у реальному часі.

Наприклад, у системах Deloitte, PwC, KPMG уже функціонують аналітичні AI-модулі, які «вчаться» на історичних даних клієнтів.

5. Поширення електронного документообігу

Перехід від паперових до електронних первинних документів є глобальною тенденцією. Це включає електронні акти, накладні, рахунки, договори, підписані КЕП або цифровим токеном. В країнах ЄС електронна звітність уже є обов'язковою умовою взаємодії з державними органами.

6. Блокчейн і прозорість облікових операцій

Технологія blockchain дозволяє забезпечити незмінність і достовірність облікових даних.

Її використовують для:

- фіксації бухгалтерських записів у захищеному ланцюжку блоків;
- миттєвої перевірки достовірності транзакцій;
- запобігання підробці документів.

У Великій Британії та Сінгапурі пілотні програми показали, що облік на блокчейні скорочує кількість помилок на 40–60%.

7. Аналітика великих даних (Big Data)

Бухгалтерські рішення активно інтегрують Big Data-аналітику, що дозволяє:

- оцінювати фінансову стабільність у реальному часі;
- прогнозувати грошові потоки;
- формувати рекомендації щодо оптимізації витрат.

Тобто бухгалтер перетворюється з «реєстратора» на фінансового аналітика.

8. Кібербезпека та захист фінансових даних

Цифровий облік неможливий без захищених каналів передачі інформації. Світові компанії впроваджують багатофакторну автентифікацію, шифрування даних і електронну ідентифікацію користувачів (eID). Країни ЄС дотримуються GDPR, що гарантує захист персональних і фінансових даних.

9. Професійна трансформація бухгалтера

Цифровізація змінює роль бухгалтера:

- менше ручних операцій, більше аналітики;
- акцент на управлінських навичках, IT-компетентності, аналітичному мисленні;
- виникає нова професія – digital accountant.

10. Основні напрямки подальшого розвитку

- ✓ Розширення використання штучного інтелекту та аналітики у реальному часі.
- ✓ Уніфікація міжнародних стандартів електронної звітності (XBRL, SAF-T).
- ✓ Зміцнення кіберзахисту та етичних стандартів обробки даних.
- ✓ Підготовка нового покоління цифрових бухгалтерів через освіту та сертифікацію.

Основні тренди світової цифровізації облікових процесів:

1. Хмарні технології (Cloud accounting) – доступ до обліку з будь-якої точки світу.
2. Big Data та аналітика – прогнозування на основі даних у реальному часі.
3. AI & Machine Learning – автоматичне виявлення помилок, шахрайства,

трендів.

4. Blockchain – захист фінансових даних та прозорість угод.
5. RPA (Robotic Process Automation) – роботи виконують типові облікові операції.

2. Цифровізація облікових процесів в країнах Європи

Естонія – світовий лідер

Повністю цифрова держава: електронний підпис, електронний облік, онлайн-звітність. 99% державних послуг – онлайн, у т.ч. подання бухгалтерської звітності. Облік інтегровано з податковими системами – Zero bureaucracy.

Естонія першою у світі створила повністю інтегровану систему електронного урядування (e-Estonia). Усі звіти подаються в електронному форматі, а підприємства мають доступ до централізованої бази фінансових документів. Облік інтегрований із державними реєстрами (податковим, статистичним, пенсійним). Використовується електронна ідентифікація e-ID і підпис КЕР, дійсний для всіх держструктур. Результат: подання податкової звітності займає в середньому менше 5 хвилин.

Німеччина

Програма DATEV – одна з найпотужніших бухгалтерських систем у Європі. Інтеграція бухгалтерії, податків, аудиту, документообігу в єдиній системі. Високі стандарти Data protection (GDPR).

Німеччина активно розвиває цифрову бухгалтерію в межах ініціативи «Industrie 4.0». Фінансова звітність підприємств подається у стандартизованому електронному форматі XBRL (eBilanz). Діють автоматизовані обмінні платформи між бізнесом і податковими органами. ERP-системи, як-от SAP S/4HANA, інтегровані з податковими базами та аналітичними центрами. Результат: скорочення ручних перевірок, підвищення прозорості й швидкості аудиту.

Франція

Франція впровадила національну систему Chorus Pro, через яку державні органи приймають лише електронні рахунки-фактури. З 2024 року обов'язкова електронна звітність з ПДВ для бізнесу. Активно розвиваються хмарні бухгалтерські сервіси (Sage, Cegid, EBP). Результат: скорочення витрат на облік і зменшення кількості помилок у податкових звітах.

Польща

Польща зробила стрімкий ривок у напрямі електронного документообігу: Система JPK (Jednolity Plik Kontrolny) забезпечує подання фінансової інформації до податкових органів у єдиному форматі XML. У держсекторі запроваджено платформи ePUAP та e-Doręczenia для офіційного цифрового листування. Результат: зменшення кількості паперових документів на 80%, пришвидшення обміну даними.

Велика Британія

Ініціатива Making Tax Digital (MTD) зобов'язує всі компанії вести цифровий облік і передавати звітність безпосередньо до HMRC (податкової служби). Використовуються API-з'єднання між бухгалтерськими програмами (Xero, QuickBooks, FreeAgent) і податковими серверами. Результат: зменшення кількості помилок при звітності, зручність для малого бізнесу.

Скандинавські країни

Швеція

Використання AI для аудиту та аналізу звітності. 98% рахунків у державному секторі – e-invoices. Програми: Fortnox, Visma, Hogia – активно підтримують API-інтеграцію.

Швеція, Норвегія, Данія й Фінляндія активно розвивають *зелений цифровий облік*:

- Інтеграція фінансової та екологічної звітності (ESG).
- Повна автоматизація e-Invoicing між бізнесом і державою.

- Розвиток Open Data для аналітики.

Результат: цифрова бухгалтерія як інструмент сталого розвитку.

Повна відмова від паперових документів. Рахунки-фактури, договори, звіти – лише в електронній формі. Використовується BankID – універсальна цифрова ідентифікація. У Фінляндії – бухгалтерські дані передаються в податкову автоматично.

3. Цифровізація облікових процесів в країнах Північної Америки та Азії

Північна Америка

США

Активне використання хмарних платформ: QuickBooks, Xero, Sage Intacct. Інтеграція бухгалтерських систем з CRM і ERP. Поширення digital tax filing – електронне подання податкової звітності. Тренд – використання AI-bots у великих аудиторських компаніях (наприклад, Deloitte's ARGUS).

У США цифровізація обліку базується на інтеграції великих даних (Big Data) у корпоративних системах. Компанії застосовують AI-аналітику для прогнозування витрат і доходів. Системи Oracle NetSuite, QuickBooks Online, Zoho Books автоматично створюють звіти та податкові декларації. Результат: підвищення точності управлінського обліку й швидкості прийняття рішень.

Канада

Уряд підтримує ініціативи щодо екологічного обліку (green accounting).

Хмарні сервіси дозволяють малому бізнесу вести бухгалтерію без бухгалтерів.

Азія

Японія

Акцент на інтеграції IoT (Internet of Things) в облік: автоматичне

зчитування даних із виробничих процесів. Використання роботів RPA (Robotic Process Automation) у бухгалтерії великих корпорацій (наприклад, Toyota). Автоматичне введення даних, контроль рахунків і проведення платежів. Використання AI для аудиту та виявлення аномалій у бухгалтерських записах. Результат: підвищення точності до 99,9% і скорочення робочого навантаження на персонал.

Сінгапур

Електронна податкова система IRAS інтегрована з бухгалтерськими програмами. Стартапи пропонують AI-бухгалтерію для малого бізнесу – все онлайн, без паперів.